Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Ondermijning
Directoraat-Generaal Ondermijning

Contactpersoon

Datum
15 december 2023

bijlage

Moties en toezeggingen

Bijlage nummer	1
Horend bij	Halfjaarbrief aanpak georganiseerde, ondermijnende criminaliteit

Inhoudsopgave

1. Voorkomen
- a. Toezegging flexibele aanpak Preventie met Gezag
- b. Toezegging versterking jeugdstrafrechtketen in het kader van Preventie met Gezag
- c. Toezegging instapdelicten in monitor jeugdcriminaliteit
- d. Motie van het lid Bikker (Chr. Unie) c.s. met betrekking tot een landelijke uitrol vertrouwenspersoon om boeren weerbaarder maken tegen drugscriminaliteit
- e. Toezegging kwetsbare branches en motie van het lid Mutluer (PvdA) c.s. over het in kaart brengen van kwetsbare branches en het onderzoeken of meer regelgeving nodig is om malafide ondernemers te weren uit kwetsbare wijken
- f. Motie van het lid Michon-Derkzen (VVD) met betrekking tot een overzicht van gemeenten die de Wet Bibob niet toepassen
- g. Toezegging Bibob en rijksonderdelen
- h. Toezegging rijksregeling en vliegende brigade bij drugsdumpingen
- i. Toezegging kosten van drugsdumpingen verhalen op producenten
- j. Toezegging online handhaving verkoop drugs
- k. Motie van de leden Bikker (Chr. Unie) en Kuik (CDA) met betrekking tot het bezit van drugs zoveel mogelijk te ontmoedigen met sancties
- l. Toezegging effecten mogelijk verhogen leeftijd tabak op coffeeshops
- m. Motie van de leden Mutluer (PvdA) en Ellemeet (GL) over onderzoeken of gewaarborgd is dat bij toepassing van de sluitingsbevoegdheid geen kwetsbare mensen dakloos raken.

2. Verstoren
- a. Motie van de leden Mutluer (PvdA) en Van Nispen (SP) aangaande het achterblijven van resultaten afpakken van crimineel vermogen
- b. Toezegging over veiligheid van poortwachters bij melden van ongebruikelijke transacties
- c. Toezegging om nader in te gaan op de financiële poot van de RIEC's en na te gaan hoeveel RIEC's milieucriminaliteit als aandachtspunt hebben benoemd

d. Motie van het lid Bikker (Chr. Unie) c.s. over in de doorontwikkeling van de mainportsaanpak inzetten op het voorkomen van verschuiving van criminaliteit naar kleinere havens
e. Motie van het lid Michon-Derkzen (VVD) c.s. over een integraal plan om de verzending van drugs per post of pakket een halt toe te roepen
f. Motie van de leden Heerma (CDA) en Hermans (VVD) over de oprichting van een teruggeeffonds

3. Bestraffen

a. Motie van Michon-Derkzen (VVD) over rekening houden met de verbreding van de kroongetuigenregeling bij de aangekondigde verbeteringen van de kroongetuigenregeling)

1. Voorkomen

a. Toezegging flexibele aanpak Preventie met Gezag

In de Kamerbrief brede preventieaanpak (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit van 7 juli 2023 heb ik toegezegd nog dit jaar nader in te gaan op een flexibele aanpak (pijler B).[1] Zoals genoemd hebben we vanuit het programma Preventie met Gezag, naast de 27 gemeenten met een domeinoverstijgende gebiedsgerichte aanpak, ook aandacht voor andere (kleinere) gebieden met urgente en relatief ernstige problematiek. Om deze gebieden in beeld te krijgen en met focus in te zetten daar waar de problematiek (relatief) het grootst is, wordt een voorselectie van gemeenten gemaakt op basis van relatieve criminaliteitscijfers. De verwachting is dat hier rond de jaarwisseling duidelijkheid over zal zijn, waarna gesprekken met de betreffende gemeenten worden geïnitieerd over de lokale context en behoeften. Op basis hiervan ben ik voornemens begin 2024 een gerichte uitvraag aan enkele gemeenten te doen voor tijdelijke, meerjarige ondersteuning om de lokale aanpak te kunnen intensiveren. Deze ondersteuning ziet toe op nader onderzoek van de doelgroep, extra capaciteit en voor de inzet van kansrijke of bewezen effectieve interventies. Naar verwachting kunnen we medio 2024 de middelen vanuit de flexibele uitvraag aan de gemeenten toekennen. Als onderdeel van de aanpak wordt tot slot gewerkt aan gepaste ondersteuning voor de problematiek in Caribisch Nederland.

b. Toezegging versterking jeugdstrafrechtketen in het kader van Preventie met Gezag

Ook heb ik in mijn brief over de brede preventieaanpak van 7 juli 2023 toegezegd u nader te informeren over de lijn versterken van de jeugdstrafrechtketen in het kader van Preventie met gezag. Eerder gaf ik al aan dat het grootste deel van het budget wordt ingezet op effectieve begeleiding binnen detentie: financiering van een derde groepsleider binnen jeugddetentie en uitvoering en borging van het programma Vrijheidsbeneming op Maat (VOM). Daarnaast zetten we in op verbetering van de doorlooptijden in de jeugdstrafrechtketen en het lvb-proof maken van de jeugdstrafrechtketen. Ook investeren we in het doorontwikkelen van evidence based interventies in verschillende fasen van de jeugdstrafrechtketen die geschikt zijn voor verschillende doelgroepen jongeren. De keuze voor inzet op deze activiteiten is gebaseerd op de visie dat strafrechtelijke interventies, om recidive te voorkomen, passend (maatwerk) en effectief dienen te zijn en snel na het plegen van het delict aan de jongere dienen te worden opgelegd. Dat vraagt om goede samenwerking tussen de betrokken ketenpartners.

c. Toezegging instapdelicten in monitor jeugdcriminaliteit

In het commissiedebat van 11 oktober 2023 deed ik aan het lid Helder van BBB de toezegging om uit te zoeken of instapdelicten momenteel opgenomen worden in de

[1] Kamerstuk 28 741, nr. 106

monitor Jeugdcriminaliteit die jaarlijks door het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC) wordt gepubliceerd. Momenteel worden bij politie of justitie geregistreerde 'instapdelicten' van jeugdige delinquenten *niet* meegenomen in de monitor jeugdcriminaliteit. Wel is in februari 2020 door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een onderzoek gepubliceerd waarin onder andere de meerjarige ontwikkelingen rond instapdelicten zijn meegenomen.[2] Aangezien de vraag van het lid Helder vooral zag op wat die instapdelicten dan zijn, noem ik de drie meest voorkomende instapdelicten onder minderjarigen en jongvolwassenen in volgorde van meest voorkomend naar minder voorkomend. Voor minderjarigen zijn dit 1. winkeldiefstal, 2. mishandeling, 3. vernieling c.q. zaakbeschadiging. Voor jongvolwassenen zijn dit 1. rijden onder invloed, 2. winkeldiefstal, 3. mishandeling. De instapdelicten zijn tussen 2010 en 2019 niet zwaarder geworden.

d. *Motie van het lid Bikker (Chr. Unie) c.s. met betrekking tot een landelijke uitrol vertrouwenspersoon om boeren weerbaarder maken tegen drugscriminaliteit*

Boeren worden geconfronteerd met de verleiding van drugscriminaliteit, zoals blijkt uit de inschatting dat één op de vijf boeren in Noord-Brabant weleens is benaderd door drugscriminelen. De Zuidelijke Land en Tuinbouworganisatie (ZLTO) en diverse Brabantse gemeenten hebben een convenant weerbaar buitengebied ontwikkeld, om boeren weerbaarder te maken tegen drugscriminelen. Dit wordt gedaan aan de hand van een aanstelling van een vertrouwenspersoon, modelhuurcontracten en het controleren van huurders.

De motie van het lid Bikker c.s. verzocht om een landelijke uitrol van deze aanpak.[3] In reactie op deze motie informeer ik u dat, naast de verlenging van de vertrouwenspersoon bij de Zuidelijke Land en Tuinbouworganisatie, ook de Land en Tuinbouworganisatie Noord een vertrouwenspersoon aanstelt. Een subsidie daarvoor is verleend. Met de Limburgse Land- en Tuinbouwbond is het gesprek nog gaande. De inzet is om zodoende landelijke dekking te krijgen. De vertrouwenspersonen zijn er overigens voor zowel leden als niet-leden van de brancheorganisaties en zullen periodiek kennis en ervaring uitwisselen. De modelhuurovereenkomst is door het Platform Veilig Ondernemen veralgemeniseerd en wordt in elke gemeente waar veilig buitengebied een thema is onder de aandacht gebracht bij de veiligheidspartners.

e. *Toezegging kwetsbare branches en motie van het lid Mutluer (PvdA) c.s. over het in kaart brengen van kwetsbare branches en het onderzoeken of meer regelgeving nodig is om malafide ondernemers te weren uit kwetsbare wijken*

Tijdens het commissiedebat van 11 oktober 2023 heb ik toegezegd om nader in te gaan op kwetsbare branches. Naar aanleiding van de motie van het lid Mutluer (PvdA) c.s. wordt de laatste hand gelegd aan een handreiking 'kwetsbare branches'.[4] De handreiking beschrijft welke maatregelen publieke en private partijen kunnen nemen om te voorkomen dat criminelen misbruik maken van bonafide bedrijvigheid. De handreiking bevat indicatoren om de mate van kwetsbaarheid te bepalen, beschrijft vormen van misbruik en toepasbare oplossingsrichtingen, zoals het instellen van een vergunningsplicht. Het toepassen van die handreiking is aan publieke en private partners, waaronder de Platforms Veilig Ondernemen, Regionale Informatie en Expertise Centra, gemeenten en brancheorganisaties. Deze handreiking voor een lokale aanpak is daarmee de eerste stap in het weerbaar maken van kwetsbare branches. Dit onderwerp houdt mijn volle aandacht.

[2] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/08/jonge-first-offenders-2010-2019

[3] Kamerstuk 24 077, nr. 52

[4] Kamerstuk 36 200 VI, nr. 74

f. Motie van het lid Michon-Derkzen (VVD) met betrekking tot een overzicht van gemeenten die de Wet Bibob niet toepassen

Met de motie van het lid Michon-Derkzen c.s. is de regering verzocht om tot een overzicht te komen van gemeenten die de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) niet toepassen, zodat deze gemeenten kunnen worden aangespoord om de Wet Bibob actief in te zetten.[5]

Met behulp van het Landelijk Bureau Bibob (LBB) is inzichtelijk gemaakt dat tussen 2019 en 2023 202 van de 342 gemeenten een adviesverzoek hebben gedaan bij het LBB. Aangezien bestuursorganen ook zelfstandig – dus zonder tussenkomst van het LBB – een Bibob-onderzoek kunnen afronden, zijn tevens de Regionale Informatie en Expertise Centra (hierna: RIEC's) bevraagd. De RIEC's gaven vervolgens aan dat de meeste gemeenten die geen adviesverzoek deden bij het LBB, zelf Bibob-onderzoeken hebben gedaan. Dit geldt voor ongeveer 95% van de gemeenten in Nederland. Daar waar gemeenten de Wet Bibob niet of minder inzetten wordt aangegeven dat ondermijning in mindere mate aan de orde is en zijn andere, minder vergaande (bestuurlijke) instrumenten afdoende. Ook zijn er gemeenten die de Wet Bibob minder inzetten vanwege een gebrek aan capaciteit en/of expertise. Zowel het LBB als verschillende RIEC's zetten zich via gesprekken, werkgroepen en voorlichtingsactiviteiten in op het (nog) meer onder de aandacht brengen van de mogelijkheden van de Wet Bibob voor gemeenten. Zo zal het Bibob-instrument in de toekomst nog beter benut kunnen worden.

Hoewel in de motie verzocht wordt om een lijst van gemeenten, vind ik het verstrekken van een dergelijk overzicht niet proportioneel. Uiteraard vind ik het wel belangrijk om na te gaan welke knelpunten worden ervaren bij de inzet van het Bibob-instrument en welke redenen er zijn om het LBB niet om advies te vragen. De motie Bikker en Van Nispen verzoekt de regering hier ook om.[6] Dit onderwerp wil ik – met bovenstaande gegevens als startpunt – daarom onderdeel laten zijn van het evaluatieonderzoek naar de wijzigingen van de eerste en tweede tranche van de Wet Bibob, dat komend jaar start. Daarbij zal ook aandacht besteed worden aan andere overheden (zoals provincies en Rijksonderdelen) die het Bibob-instrument kunnen inzetten.

g. Toezegging Bibob en Rijksonderdelen

Ten aanzien van de toepassing van de Wet Bibob door Rijksonderdelen heb ik per brief toegezegd de Kamer in het najaar weer te informeren over de laatste stand van zaken.[7] Uit vervolggesprekken met Rijksonderdelen blijkt dat bij de inzet van de Wet Bibob door Rijksonderdelen vooral winst valt te behalen bij het verlenen van subsidies. Afdelingen binnen ministeries hebben op grond van artikel 6 van de Wet Bibob de bevoegdheid om de Wet Bibob bij subsidieaanvragen toe te passen, maar zijn daarvan niet altijd op de hoogte. Ik zal daarom op korte termijn een werkgroep inrichten die zich bezig gaat houden met het geven van voorlichting over de mogelijkheden van het toepassen van de Wet Bibob, het bieden van ondersteuning bij het opstellen van beleid door middel van bijvoorbeeld handleidingen en/of indicatoren en het meedenken over de mogelijkheden omtrent de uitvoering. Om ervaring op te doen en het goede voorbeeld te kunnen geven, zal deze werkgroep starten binnen mijn eigen departement; de andere ministeries volgen daarna stapsgewijs.

h. Toezegging rijksregeling en vliegende brigade bij drugsdumpingen

In de brief van 21 oktober 2022 over de opvolging van toezeggingen en moties in het drugbeleid worden de contouren geschetst van een Rijksregeling voor de opruimkosten van drugsafval.[8] Deze regeling vervangt de huidige, provinciale subsidieregeling die eind

[5] Kamerstuk 35 764, nr. 13

[6] Kamerstuk 35 764, nr. 14

[7] Kamerstuk 29 911, nr. 396

[8] Kamerstuk 24 077, nr. 503

2024 afloopt. De gesprekken die mijn ministerie en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) hierover voeren zijn gaande. Zoals eerder dit jaar door het kabinet is toegezegd, worden hierbij ook natuurherstel na drugsdumpingen en het idee van een "vliegende brigade" om particulieren bij te staan, bij een dumping van drugsafval op hun terrein, meegenomen. Met betrokken partijen wordt bekeken hoe bestaande protocollen kunnen worden aangepast en efficiënter ingericht. Het gemeenschappelijke doel hiervan is milieubescherming en het ontlasten van onschuldige terreineigenaren die worden geconfronteerd met een dumping van drugsafval. In de volgende halfjaarbrief wordt de Kamer nader geïnformeerd over de inrichting van de Rijksregeling.

i. Toezegging kosten van drugsdumpingen verhalen op producenten

Tijdens het commissiedebat Drugsbeleid op 22 februari 2023 heeft het lid Bisschop het kabinet verzocht uit te zoeken of producenten van drugs financieel aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de kosten van het opruimen van afval van drugsdumpingen en is toegezegd hier na de zomer op terug te komen. De afgelopen maanden is met betrokken partijen, zoals het ministerie van I&W, het Openbaar Ministerie (OM) en wetgevingsjuristen, verkend in hoeverre dit mogelijk is binnen het huidige juridische instrumentarium.

De verkenning heeft uitgewezen dat het in zijn algemeenheid niet goed mogelijk is om de producenten van drugs aansprakelijk te stellen voor de kosten van het opruimen van afval van drugsdumpingen. Via het strafrecht, bijvoorbeeld middels de maatregel kostenverhaal, biedt het huidige juridische instrumentarium onvoldoende mogelijkheden tot het verhalen van de kosten, aangezien het strafrecht dadergericht is en een direct verband tussen het door de dader gepleegde feit van de drugsproductie en de drugsdumping doorgaans niet kan worden aangetoond. Wel zijn er zaken bekend waarbij in geval van een drugslab via een bestuursrechtelijke procedure een boete is opgelegd voor de overtreding van de Wet bodembescherming. Deze bestuursrechtelijke route is in het geval van drugsdumpingen, omdat er meestal geen verdachten in beeld zijn, niet toegankelijk. Civielrechtelijk lijken de mogelijkheden ook zeer beperkt te zijn, vanwege het ontbreken van of lastig aan te nemen causaal verband tussen de schade (van de dumpingen) en degene die daarvoor aansprakelijk is.
Omdat ik alle mogelijkheden verkend wil hebben, heb ik het WODC verzocht, o.a. middels een rechtsvergelijkend onderzoek met het buitenland, om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om deze kosten toch te kunnen verhalen op de producenten, ook in het geval het verband tussen de productie van drugs en de drugsdumping niet kan worden aangetoond. Hierbij zal aandacht zijn voor haalbaarheid, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. Ik zal de Kamer in de volgende halfjaarbrief informeren over de stand van zaken hieromtrent.

j. Toezegging online handhaving verkoop drugs

Tijdens het commissiedebat drugspreventie en verslavingszorg op 29 maart 2023 is gesproken over de uitvoering van de motie van het lid Bikker c.s. waarin de regering wordt verzocht om te komen tot concrete voorstellen om het online aanbod van drugs terug te dringen.[9] Naar aanleiding van een eerste verkenning is de Kamer voor de zomer geïnformeerd over de knelpunten op dit gebied.[10] Momenteel worden samen met betrokken partijen, zoals OM en politie, verkennende gesprekken gevoerd met als doel het opstellen van een plan van aanpak. De handhaving van de online verkoop van drugs kent uitdagingen die niet zijn voorbehouden aan de verkoop van drugs, maar breder gelden voor de online verkoop van verboden middelen. De aanpak hiervan is complex en de totstandkoming van een goed en gedragen plan hierop vergt tijd. Ik zal de Kamer in de volgende halfjaarbrief nader informeren over concrete voorstellen om beter te kunnen handhaven op de verkoop van drugs via online kanalen.

[9] Kamerstuk 24 077, nr. 481

[10] Kamerstuk 36 200 nr. 236

k. Motie van de leden Bikker (Chr. Unie) en Kuik (CDA) met betrekking tot het bezit van drugs zoveel mogelijk te ontmoedigen met sancties

De motie van de leden Bikker en Kuik valt in twee delen uiteen.[11] Voordat ik hieronder op de twee onderdelen van de motie in ga, wil ik benadrukken dat het ontmoedigen van drugsgebruik en het handhaven op drugsbezit op festivals een samenspel is van meerdere partijen die nauw samenwerken. Er is een duidelijke rol weggelegd voor het OM en de politie enerzijds én voor de gemeenten en organisatoren van festivals anderzijds om de regels te handhaven en in te zetten op ontmoediging van drugsgebruik. Hieronder zal ik verder ingaan op ieders rol en verantwoordelijkheden.

Het eerste deel van de motie verzoekt in gesprek te gaan met het OM om het bezit van drugs zoveel mogelijk te ontmoedigen met sancties en een eenduidig landelijk beleid te voeren op de straffen die staan op het bezit van drugs. Het Nederlands drugsbeleid richt zich zowel op de aanpak van drugscriminaliteit als op het bevorderen van de volksgezondheid. Het terugdringen van drugsgebruik is een doelstelling die door het gehele kabinet wordt gedragen. Problematische gebruikers moeten hun weg naar ondersteuning en zorg zo goed mogelijk weten te vinden. De Opiumwet is opgesteld met het bevorderen van de volksgezondheid als doel. De productie, handel en bezit van drugs zijn strafbaar. Het gebruik van drugs is buiten de werkingssfeer van de Opiumwet gelaten. Dat is zeker geen aanmoediging om te gebruiken, maar een maatregel om te voorkomen dat mensen geen hulp zoeken als zij door drugsgebruik lichamelijk, psychisch of sociaal in de problemen komen. Wel wil ik hier nogmaals benadrukken dat drugsgebruik niet onschuldig is en dat het bijdraagt aan de instandhouding van een criminele industrie met grote negatieve effecten voor ons land.

Zoals de motie terecht benoemt, pakt de politie aangetroffen drugs altijd af. Daarnaast verwijst de politie in sommige gevallen ook door naar hulpverlening. Bij minderjarigen en jongvolwassenen kan bijvoorbeeld direct worden doorverwezen naar Bureau Halt. Bureau Halt werkt op lokaal en regionaal niveau ook met verslavingszorgorganisaties om zowel recreatieve als problematische gebruikers de nodige hulp te bieden.
Wel hebben kleine hoeveelheden voor eigen gebruik een lage opsporingsprioriteit. Dit heeft te maken met de beoordeling van de relatieve ernst van de strafbare feiten afgezet tegen de beschikbare capaciteit, evenals de uitvoering van andere taken, zoals de aanpak van grootschalige georganiseerde (drugs)criminaliteit die de samenleving ondermijnt.
Het OM bepaalt het vervolgingsbeleid. De Aanwijzing Opiumwet beschrijft welke regels voor de aanpak van de strafrechtelijke opsporing en vervolging van Opiumwetdelicten in het hele land gelden en toegepast (moeten) worden. Daarnaast zijn er landelijke richtlijnen softdrugs en harddrugs, de zogeheten Richtlijnen voor strafvordering Opiumwet. In de respectievelijke Richtlijnen zijn deze hoeveelheden voor opsporing en vervolging van softdrugs en harddrugs concreet opgenomen. Een concreet voorbeeld: In de Richtlijn voor strafvordering Opiumwet is opgenomen dat als iemand wordt aangehouden met meer dan één pil op zak, die persoon vervolgd kan worden. Gelet op de verschillen per regio en gemeente kunnen er op lokaal niveau door de driehoek andere afspraken worden gemaakt, die afwijken van de Richtlijn. Daar zal ik bij de uitwerking van het tweede deel van de motie verder op in gaan.

Voor drugsdelicten, zoals bedoeld in de motie, kan de strafbeschikking (in de vorm van een geldboete of taakstraf) worden uitgevaardigd. Als de verdachte het niet eens is met de strafbeschikking, kan deze zich hiertegen verzetten en oordeelt een rechter erover. Voor de handhaving op de grotere festivals kunnen zogeheten Politie/OM straten worden ingericht. Concreet betekent dit dat als festivalgangers worden betrapt met drugs, bijvoorbeeld bij binnenkomst door fouillering of gedurende het festival, de drugs direct in beslag wordt genomen. Vervolgens kan er – afhankelijk van de hoeveelheid aangetroffen

[11] Kamerstuk 24 077, nr. 527

soft- of harddrugs en met de betreffende Richtlijn in de hand – actie ondernomen door het OM.

Zoals hierboven benoemd, kunnen er gelet op regionale en lokale verschillen (zoals het aantal grootschalige evenementen) op lokaal niveau – in het kader van de openbare orde en veiligheid – door de driehoek andere afspraken worden gemaakt die afwijken van de Richtlijn. Dan worden er door de burgemeester, politie en het OM afspraken gemaakt hoe de beschikbare handhavingscapaciteit het beste kan worden ingezet.

Daarmee kom ik op het tweede deel van de motie, die de regering verzoekt om samen met gemeenten drugspreventieplannen onderdeel te laten zijn van de vergunningverlening van festivals. Een vergunning voor een festival is een gemeentelijke vergunning en het instellen daarvan een discretionaire bevoegdheid. De burgemeester bepaalt – in afstemming met de lokale driehoek – onder welke voorwaarden en voorschriften de vergunning wordt verleend.

Op dit moment worden vanuit gemeenten afspraken gemaakt met de uitbaters van evenementen, zoals festivals, over hoe om te gaan met bezoekers die worden gepakt met drugs op zak. Door de gemeente en de betreffende festivalorganisator worden daarnaast afspraken gemaakt met politie en OM. Er kan bijvoorbeeld afgesproken worden een politie/OM straat op het festival in te richten of dat particuliere beveiliging een aangehouden verdachte overdraagt aan politie/OM. In heterdaadsituaties kan de particuliere beveiliging zelf een persoon aanhouden. Gemeenten nemen dus de aanpak van drugs(gebruik) mee in de uitgifte van de vergunning van festivals.
Er zijn wel verschillen in de manier waarop gemeenten deze voorwaarden opnemen. Veel gemeenten nemen voorwaarden over drugs(gebruik) op in de standaardvoorschriften van de vergunning. Anderen doen dit weer niet in de standaardvoorschriften van de vergunningverlening, maar wel in het vereiste veiligheidsplan. Ook komt het voor dat gemeenten afspraken met de organisatoren maken en deze vastleggen in de huisregels van het evenement. Hoewel de werkwijze kan verschillen, blijkt uit onderzoek van het CCV dat gemeenten maatregelen treffen in het kader van ontmoediging van drugs(gebruik). Organisatoren van evenementen en gemeenten zijn hier zelf verantwoordelijk voor. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verbinden van eventuele consequenties als de afspraken van de verleende vergunning niet of onvoldoende worden nagekomen.

Gemeenten worden uiteraard wel gefaciliteerd vanuit het Trimbos Instituut en krijgen hulpmiddelen aangereikt om iets te doen tegen drugs(gebruik) op hun evenementen. Hierbij valt te denken aan de leidraad "Alcohol, drugs en tabak op evenementen" of de interventie "FestivalOneliners", beide geproduceerd door het Trimbos Instituut. Daarnaast faciliteert het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), samen met het Trimbos Instituut, gemeenten om drugsbeleid te voeren op basis van bewezen effectieve interventies. Er is gewerkt aan het modelplan lokaal drugsbeleid, waarin expliciet de link tussen zorg en veiligheid wordt gelegd voor een stevigere aanpak. Inmiddels is het modelplan opgeleverd.[12]. Het modelplan linkt naar bestaande kennis, ontwikkelde aanpakken, evidence based interventies en achtergrondkennis.

l. Toezegging effecten mogelijk verhogen leeftijd tabak op coffeeshops

In het commissiedebat drugsbeleid van 22 februari 2023 heb ik toegezegd terug te komen op het veiligheidsaspect en normering in relatie tot de mogelijke verhoging van de minimumleeftijd voor de verkoop van tabak. In de brief 'Op weg naar een rookvrije generatie' van 2 december 2022 kondigde de staatssecretaris van VWS aan dat hij een verhoging van de leeftijdsgrens voor tabaks- en aanverwante producten van 18 naar 21 jaar gaat onderzoeken. Naast de effectiviteit van de maatregel zal ook de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid worden onderzocht. Zoals ik al stelde in het debat van 22 februari

[12] https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af2126-modelplan-lokaal-drugspreventiebeleid/

2023 is er geen wetenschappelijk bewijs dat de aanname ondersteunt dat men eerder naar drugs zal grijpen als tabak wordt ontmoedigd.

In mijn gesprek met het OM hebben zij aangegeven nu geen uitspraken te kunnen doen over eventuele veiligheidsaspecten rondom coffeeshops, omdat er nog geen onderzoek is gedaan naar de risico's van een eventuele verhoging van de tabaksleeftijd. Tegelijkertijd heeft het OM duidelijk aangegeven het belangrijk te vinden dat de verkoopleeftijd in coffeeshops wordt meegenomen in de afweging bij het mogelijk verhogen van de tabaksleeftijd. Dit punt wordt opgepakt in de mogelijke verdere uitwerking van de maatregel van de staatssecretaris van VWS en zal de Kamer uiteraard over worden geïnformeerd.

m. Motie van de leden Mutluer (PvdA) en Ellemeet (GL) over onderzoeken of gewaarborgd is dat bij toepassing van de sluitingsbevoegdheid geen kwetsbare mensen dakloos raken.

De Eerste Kamer heeft op 24 oktober 2023 ingestemd met het wetsvoorstel Wijziging van de Gemeentewet, de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en enkele andere wetten in verband met uitbreiding van de sluitingsbevoegdheid van de burgemeester en de gezaghebber ter handhaving van de openbare orde. Hiermee krijgt de burgemeester en de gezaghebber ruimere mogelijkheden om, indien de openbare orde verstoord wordt, of dreigt verstoord te worden, een woning of niet voor het publiek toegankelijk lokalen en de bijbehorende erven te sluiten. De wet zal op 1 januari 2024 in werking treden. Tijdens het debat in de Tweede Kamer op 16 mei 2023 is door de leden Mutluer en Ellemeet een motie ingediend die de regering verzoekt regering om in goed overleg met vertegenwoordigers van het lokaal bestuur te onderzoeken of gewaarborgd is dat bij toepassing van de sluitingsbevoegdheid geen kwetsbare mensen dakloos raken, eventueel voorstellen te doen hoe voorkomen wordt dat kwetsbare mensen dakloos worden en de Kamer hierover te informeren.[13] Ter uitvoering van deze motie wordt via het Centrum voor Criminaliteitsbestrijding en Veiligheid expliciet aandacht besteed aan de positie van kwetsbare mensen in het geval van woningsluiting, zoals minderjarigen, ouderen en mensen met een kwetsbare geestelijke of fysieke gezondheid. In de handreiking aan gemeenten en in het webdossier wordt benadrukt dat het van zeer groot belang is dat de burgemeester bij het sluiten van een pand, en zeker een woning, het algemeen belang en belangen van betrokkenen zorgvuldig en uitgebreid afweegt en dat wordt getoetst aan evenredigheid en subsidiariteit. In die belangenafweging dient de burgemeester rekening te houden met de aanwezigheid en belangen van mensen in kwetsbare posities. Verder zal de positie van kwetsbare mensen bij toepassing van de sluitingsbevoegdheid worden onderzocht in de invoeringstoets, die ongeveer een jaar na inwerkingtreding van de wet zal worden uitgevoerd. De Kamer wordt over de uitkomsten hiervan geïnformeerd. Hiermee geef ik uitvoering aan de voorgenoemde motie.

2. Verstoren

a. Motie van de leden Mutluer (PvdA) en Van Nispen (SP) aangaande het achterblijven van resultaten afpakken van crimineel vermogen

Tijdens het wetgevingsdebat van 29 juni 2023 hebben de leden Mutluer en Van Nispen een motie ingediend waarin zij de regering oproepen om een financiële indicator te formuleren voor afpakontvangsten en deze met de ketenpartners uit te werken, en om in kaart te brengen wat nodig is om de samenwerking tussen de ketenpartners, in het bijzonder het OM en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), te verstevigen.[14] Ik

[13] Kamerstuk 36 217, nr. 12

[14] Kamerstuk 36 360-VI, nr. 20

behandel deze motie in samenhang met de toezeggingen die ik in hetzelfde wetgevingsoverleg heb gedaan, namelijk dat ik in zal gaan op 1) de doelstellingen met betrekking tot internationaal afpakken en indien mogelijk hiervoor een indicator te benoemen, 2) de voortgang met betrekking tot de onvolkomenheden in het beheer van de afpakketen, en 3) de financiële paragraaf in weegdocumenten.

Doelstellingen en indicatoren

In bovengenoemde motie wordt verzocht om een financiële indicator aangaande de te realiseren ontvangsten vanuit strafrechtelijk afpakken van crimineel vermogen. Strafzaken met een afpakcomponent hebben doorgaans een doorlooptijd van meerdere jaren. Incassoresultaten zeggen daarom niet veel over de huidige inzet op afpakzaken, daarvoor kan men beter kijken naar beslagresultaten. Om deze reden is in de Veiligheidsagenda een beslagdoelstelling overeengekomen en geen incassodoelstelling. Op dit moment is dit de beste indicator. In samenwerking met de partners van de afpakketen blijven we kijken naar indicatoren die het beste inzicht bieden. Dit kan ertoe leiden dat de indicator in de toekomst verandert en daarmee de manier van monitoren.

In samenwerking met de partners van de afpakketen heb ik onderzocht welke internationale afpakresultaten inzichtelijk kunnen worden gemaakt, maar dit is niet eenvoudig. Cijfers en indicatoren over afpakresultaten in het buitenland worden niet integraal bijgehouden in Nederland, maar in de landen waar het criminele geld is ontnomen. De exacte bijdrage van Nederland aan dergelijke resultaten is dus moeilijk kwantificeerbaar. Binnen Europa zijn er afspraken gemaakt om afgepakt vermogen 50/50 te verdelen tussen het land dat het geld in beslag heeft genomen en het land dat het verzoek daartoe heeft ingediend. Dergelijke afspraken bestaan slechts in beperkte mate voor landen buiten de Europese Unie. Bovendien zullen landen cijfers over ontnomen vermogen niet altijd willen delen met Nederland, omdat deze herleidbaar kunnen zijn tot zaakniveau en daarmee gevoelig zijn. Hoewel ik beschikbare inzichten waar mogelijk wil delen, is mij op voorhand dus al duidelijk dat de statistieken niet volledig zullen zijn.

Onvolkomenheden in het beheer van de afpakketen

De onvolkomenheden in het beheer van de afpakketen hebben al enige jaren mijn aandacht en de aandacht van het OM en het CJIB. Deze twee uitvoeringspartners hebben de afgelopen tijd al grote stappen gezet in het verhelpen van de geconstateerde tekortkomingen, zo concludeerde de Algemene Rekenkamer ook in het Verantwoordingsonderzoek 2022. Er was over het geheel genomen in de praktijk echter nog geen sprake van een aantoonbaar beheerst proces. Ik heb het OM en het CJIB gevraagd hun verbeterplannen ten aanzien van de resterende openstaande verbeterpunten tegen het licht te houden en waar mogelijk versnelling aan te brengen. Op 8 augustus 2023 hebben OM en CJIB in een brief aan mij toegelicht wat de stand van zaken is van de verbeterplannen en welke extra inspanningen zij op dit vlak zullen verrichten. Conform planning zullen de in de brief genoemde acties eind 2023 zijn afgerond. Het is vervolgens aan de Algemene Rekenkamer om te beoordelen of in 2023 sprake is van een beheerst proces en de onvolkomenheid daarmee komt te vervallen. De gesprekken met het OM en het CJIB en de eerdergenoemde brief bevestigen voor mij dat partijen gezamenlijk alles op alles zetten om de resterende onvolkomenheden zo snel mogelijk te verhelpen.

Financiële paragraaf in weegdocumenten

De derde toezegging die ik in het wetgevingsoverleg met betrekking tot dit onderwerp heb gedaan betreft de financiële paragraaf in weegdocumenten. Het opnemen en verder ontwikkelen van een dergelijke paragraaf is een van de afspraken in de Veiligheidsagenda 2023-2026. De eerstvolgende keer dat ik de Kamer bericht over de voortgang op de Veiligheidsagenda zal ik ook ingaan op deze afspraak. Dit zal zijn in het tweede halfjaarbericht politie.

b. Toezegging over veiligheid van poortwachters bij melden van ongebruikelijke transacties

In antwoorden op Kamervragen van 15 mei 2023 van het lid Van Nispen over de veiligheid van poortwachters bij het melden van ongebruikelijke transacties, heb ik toegezegd om de Kamer te berichten over de voortgang met betrekking tot een verkenning van maatregelen om poortwachters zich veilig genoeg te laten voelen om te melden. Gesprekken met partners hierover lopen op het moment, in een volgende halfjaarbrief zal ik uitgebreider terugkomen op de uitkomsten hiervan en de concrete maatregelen die hieruit volgen.

c. Toezegging om nader in te gaan op de financiële poot van de RIEC's en na te gaan hoeveel RIEC's milieucriminaliteit als aandachtspunt hebben benoemd

In het Commissiedebat van 11 oktober 2023 heb ik toegezegd nader in te gaan op de financiële poot van de RIEC's en na te gaan hoeveel RIEC's milieucriminaliteit als aandachtspunt hebben benoemd.
Over het eerste kan ik aangeven dat er in samenwerking met de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) twee combiteams worden ingericht in de regio Amsterdam-Amstelland en Midden-Nederland, met experts vanuit de politie en de FIOD onder gezag van het OM. Deze integraal georganiseerde teams zullen het aanpakken van de criminele geldstromen regionaal versterken. Hierbij is ook specifieke aandacht voor de financiële facilitators, die criminele betalingen mogelijk maken in zowel de onder- als bovenwereld. Dit zal impact hebben op de criminele netwerken die niet zonder deze financiële facilitators kunnen. Bovendien zetten alle tien RIEC's zich nu ook gezamenlijk in voor specifiek de aanpak van criminele geldstromen voor het verkrijgen van meer zicht en visie hierop via een daarvoor specifiek opgerichte RIEC/LIEC-portefeuille criminele geldstromen. Over het tweede kan ik aangeven dat er, afgaande op de jaarplannen van de RIEC's voor 2023, op dit moment twee RIEC's zijn die op dit moment milieucriminaliteit expliciet als aandachtspunt hebben benoemd.

d. Motie van het lid Bikker (Chr. Unie) c.s. over in de doorontwikkeling van de mainportsaanpak inzetten op het voorkomen van verschuiving van criminaliteit naar kleinere havens

De motie van het lid Bikker c.s. verzocht de regering in de doorontwikkeling van de mainportsaanpak om in te zetten op het voorkomen van verschuiving van criminaliteit van grote havens naar kleinere havens.[15] Wij zetten daarom in op het delen van kennis en best-practices tussen alle havens en logistieke knooppunten, dus ook die buiten de scope van de mainportsaanpak. Zo hebben we in mei 2023 een kennisdelingscongres georganiseerd, volledig in het teken van de aanpak van drugssmokkel op logistieke knooppunten. Daarnaast zijn wij momenteel met verschillende publieke en private partijen in gesprek over hoe we (mogelijke) verplaatsingseffecten goed in beeld kunnen krijgen zodat daar onderbouwd en gericht aanvullende maatregelen op kunnen worden getroffen.

e. Motie van het lid Michon-Derkzen (VVD) c.s. over een integraal plan om de verzending van drugs per post of pakket een halt toe te roepen

De motie van het lid Michon-Derksen c.s. verzocht een integraal plan op te stellen om de verzending van drugs per post of pakket een halt toe te roepen.[16] In overleg met nationale en internationale publieke en de meest relevante private partijen binnen de post- en pakketsector is gekomen tot een aantal barrières die opgeworpen kunnen worden om het voor criminelen moeilijker te maken drugs en vuurwerk via post of pakketstromen te verzenden. Begin 2024 wordt dit plan aan de Tweede Kamer verzonden.

[15] Kamerstuk 29 911, nr. 404

[16] Kamerstuk 29 911, nr. 399

f. *Motie van de leden Heerma (CDA) en Hermans (VVD) over de oprichting van een teruggeeffonds*

De motie van de leden Heerma en Hermans verzoekt om de voorbereiding van de oprichting van een teruggeeffonds en om dit vervolgens ter besluitvorming aan de Kamer voor te leggen.[17] Een teruggeeffonds zou mogelijk moeten maken om opbrengsten van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit terug te geven aan de samenleving. De mogelijkheid van een teruggeeffonds wordt momenteel, in samenhang met de eerste ervaringen met de pilots Maatschappelijk Herbestemmen, onderzocht. De mogelijkheid van een teruggeeffonds is daarmee onderdeel van de verkenning naar Maatschappelijk Herbestemmen. In de volgende halfjaarbrief zal ik de Kamer informeren over de eerste uitkomsten van de pilots en de verkenning en de lessen die hieruit volgen voor een eventueel teruggeeffonds.

Bestraffen

a. *Toezegging met een update over verbeteringen kroongetuigenregeling en inkadering getuigenbescherming*

In mijn brief van 3 juli 2023 heb ik toegezegd om in het najaar een update te geven over de kroongetuigenregeling.[18] De afgelopen maanden is er door mijn ministerie in samenwerking met het OM en de politie hard gewerkt aan de verdere uitwerking van het wettelijk kader getuigenbescherming. Door dit vast te leggen in wet- of regelgeving wordt aan de voorkant voor iedereen duidelijk welke (gestandaardiseerde) afspraken in het kader van getuigenbescherming onder welke voorwaarden mogelijk zijn. Bij de verbetering zal rekening worden gehouden met het voorstel tot verbreding van de kroongetuigenregeling, ter uitvoering van de motie van het lid Michon Derkzen[19]. Dit moet zorgvuldig en nauwkeurig gebeuren en dat vergt tijd. Er moet ook goed rekening worden gehouden met de uitvoerbaarheid en de gevolgen van mogelijke keuzes. Iedere aanpassing of toevoeging aan het Besluit Getuigenbescherming heeft namelijk direct invloed op de bescherming van verschillende soorten getuigen, betrokkenen, kroongetuigen en hun kerngezin, die vaak in ernstige mate worden bedreigd. Daarnaast heeft de verdere uitwerking ook direct effect op de uitvoering en kan dat verregaande operationele gevolgen hebben. Die moeten zorgvuldig in kaart worden gebracht.

<u>Onderscheid kroongetuige en niet-criminele getuige</u>

Italië maakt een duidelijk onderscheid tussen een kroongetuige en de getuige die zich in het verleden niet schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten. Dit land hanteert daarbij het "life for life" principe voor niet-criminele getuigen, waarbij de overheid zich inspant om een vergelijkbare leefsituatie zoals zij dat gewend waren voor hun getuigenis te creëren. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt onderzocht of een dergelijke situatie ook in Nederland toepasbaar en raadzaam zou zijn en -indien het antwoord hierop bevestigend is- op welke manier dit vormgegeven zou kunnen worden. Bij de uitwerking wordt ook de vraag meegenomen wat de positie is van personen in de directe omgeving (kerngezin of naaste familieleden) van een kroongetuige.

<u>Zorgplicht</u>

Als een (kroon)getuige een verklaring aflegt die door de overheid kan worden gebruikt in één of meerdere strafza(a)k(en) kan dit leiden tot een ernstige dreiging gericht tegen het leven van die persoon. In dat geval bestaat er voor de overheid een bijzondere zorgplicht. Daar kan in sommige gevallen invulling aan gegeven worden door die persoon op te nemen in een getuigenbeschermingsprogramma. De maatregelen die in dit kader

[17] Kamerstuk 35 925 nr. 15

[18] Kamerstuk 29 911, nr. 423

[19] Kamerstuk 29911, nr. 409

worden ingezet zijn erop gericht de veiligheid van de persoon en diens omgeving te waarborgen door de persoon 'onvindbaar' te maken. Een belangrijk aandachtspunt bij de uitwerking is hoe de zorgplicht van de staat binnen getuigenbescherming beter kan worden gedefinieerd, afgebakend en ingevuld. Daarbij wordt ook onderzocht in hoeverre bepaalde afspraken transparant kunnen worden gemaakt.

Wijziging en beëindiging getuigenbeschermingsovereenkomst
Een getuigenbeschermingsovereenkomst wordt afgesloten voor een bepaalde termijn. Tijdens de looptijd van deze overeenkomst kunnen zich situaties voordoen die er noodzakelijkerwijs toe leiden dat de overeenkomst tussentijds moet worden gewijzigd. In de praktijk ontstaat deze situatie doorgaans als de betreffende (kroon)getuige en/of het kengezin zich structureel niet houden aan de gemaakte afspraken waardoor zijn of haar veiligheid en/of die van de omgeving dan wel medewerkers van het team getuigenbescherming in gevaar komen. Op dit moment wordt onderzocht in hoeverre er duidelijke kaders kunnen komen om in het geval van zwaarwegende redenen een getuigenbeschermingsovereenkomst eenzijdig te beëindigen.

Arbitrage en geschillenbeslechting getuigenbescherming
Bij getuigenbeschermingstrajecten wordt doorgaans gewerkt met een arbitragereglement, voor het geval er geschillen ontstaan tussen de te beschermen persoon en de Staat. Het OM en ik willen dit proces daar waar mogelijk graag transparanter maken dan nu het geval is, mits dat veilig kan. Het doel hiervan is om meer vertrouwen te krijgen door meer openheid te geven. Op dit moment onderzoeken we verschillende mogelijkheden; zo denken we aan het publiceren van het arbitragereglement en de procedure, zodat eenieder hier kennis van kan nemen.

Onderzoek Procureur-Generaal Hoge Raad getuigenbescherming
Op dit moment voert de Procureur-Generaal van de Hoge Raad een onderzoek uit naar de uitvoering van getuigenbescherming door het OM vanuit zijn rol als toezichthouder. De aanbevelingen uit dit rapport zal ik ook betrekken bij de verdere uitwerking van de inkadering van getuigenbescherming en toetsing.

Naast een nieuw Besluit getuigenbescherming zal mogelijk op enkele punten ook nog wijziging van de wet nodig zijn. Eventuele wetswijzigingen kunnen worden betrokken bij het conceptwetsvoorstel tot verbetering kroongetuigenregeling dat in voorbereiding is.

Samenhang met Bewaken en Beveiligen
Naast de uitwerking van de verbeteringen rondom de kroongetuigenregeling ben ik ook bezig met de verdere uitwerking van het Stelsel Beveiligen van Personen[20]. Daar waar beide trajecten elkaar raken vindt nauwe afstemming plaats. De Kamer wordt over beide trajecten apart geïnformeerd. Daar waar het gaat over het stelsel Beveiligen van Personen wordt er een periodieke update gegeven in Kamerbrieven hieromtrent. Voor de kroongetuigenregeling wordt de kamer geïnformeerd in de halfjaarbrief aanpak georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

[20] Kamerstuk 29 911, nr. 426